

УДК 811.161.2:811.131.1]373
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2021.30.17>

Ірина Дудко, канд. філол. наук, проф.
ORCID: 0000-0003-2644-4374
e-mail: irynadudko777@ukr.net

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, Україна

МОВА – НАЙВАЖЛИВІШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ІДЕНТИФІКАТОР

[Дель Гаудіо Сальваторе. Італійсько-українська лексикологія: порівняльний аспект. *Del Gaudio Salvatore. Lessicologia dell' italiano e dell' ucraino: aspetti comparativi* : навч. посіб. Київ, 2020. 156 с.]

Стратегічно важливою й досить чутливою освітньою галуззю сучасної України в умовах євроінтеграційних і світових процесів є іноземна філологія. Головна увага нині сфокусована на питаннях якості навчання майбутніх філологів – фахівців із іноземних мов. Велику роль у цьому процесі відіграють новітні методи, форми та засоби навчання, проте якісний підручник чи посібник і надалі не залишає своїх лідерських позицій.

Пропонований навчальний посібник, укладений італійським філологом-славистом, доктором філософії, професором кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Київського університету імені Бориса Грінченка Сальваторе Дель Гаудіо, систематизує й узагальнює основні поняття, а також висвітлює головні питання італійської та української лексикології в порівняльному аспекті, розкриває окремі програмові теми. Він призначений для студентів, викладачів і перекладачів італійської мови та студентів-україністів в Італії.

Посібник добре структурований, три його розділи корелюють із навчальною програмою з "Лексикології" і охоплюють такі основні питання: 1 розділ містить загальний огляд та основні категорії (поняття) лексикології; 2 – присвячений лексикографії; 3 розділ акцентує увагу на характеристиці лексичного складу італійської та української мов із погляду походження. Крім того, посібник має вступ, бібліографію (загальну й рекомендовану до розділів і підрозділів) і перелік питань для підсумкового контролю знань, а також запитання й завдання для самостійного контролю після кожного з розділів.

Автор навчального посібника зробив успішну спробу поєднати в одній праці і загальні, засадничі відомості про лексикологію та її основні поняття, і інформацію лексикографічного характеру, і, що є особливо цінним, порівняльний опис лексики італійської та української мов з погляду походження. Власне, викладені важливі теоретичні узагальнення, докладний аналіз доцільного фактичного матеріалу, продемонстровані унаочнення у вигляді таблиць і схем, рекомендована для студентів література й запропоновані для самоконтролю питання дали змогу досягнути бажаного результату. Попри незаперечну вагомість рецензованої праці, висловимо, однак, певні міркування й зауваження до неї.

Подаючи загальновідомі визначення, автор посібника подекуди невинувато захоплюється покликаннями на найчастіше цитоване джерело – підручник зі вступу до мовознавства шанованого дослідника М. П. Кочергана.

Деякі зауваження стосуються не завжди коректних формулювань, наприклад, на с. 10 "лексикологія ... має план вираження і план змісту", на с. 11 гідроніміку представлено як окремих розділ ономастики, натомість її

доречніше розглядати як різновид топоніміки, на с. 20 не можна погодитися, що антонімія – це явище, протилежне омонімії. Поза увагою дослідника залишилися пароніми, проте у переліку питань для самоконтролю автор згадує про них (с. 35). Деякі теоретичні положення потребують фактичного підтвердження (відсутні приклади слов'янізмів в італійській мові – с. 105–106).

Дискусійним щодо коректності є питання про "внутрішні запозичення", тобто "регіонально-діалектні", "запозичення й кальки внутрішнього походження: територіальні варіанти української мови" (с. 55, 57). Загальновідомо, що словниковий склад української мови з погляду походження репрезентований двома генетично різноплановими групами лексики: споконвічно українськими словами (лексичні одиниці індоєвропейського, праслов'янського походження, власне українська лексика) та словами, запозиченими з інших мов (слов'янських і неслов'янських). Крім того, аби уникнути змішування понять і їхніх тлумачень, вважаємо доцільним розрізняти лексику з погляду сфер уживання: загальноуживану та спеціальну (діалектну, термінологічну і професійну, жаргонну й арготичну), а також лексику з погляду активного й пасивного вживання: активну та пасивну (архаїзми, історизми, неологізми).

На наш погляд, бажано було б поглибити й розширити відомості про теоретико-методологічний апарат контрастивної, компаративної лексикології, що, власне, і є предметом пропонованого дослідження. Авторів цієї рецензії відомо, що попередня робоча назва пропонованого посібника була "Лекції з італійсько-української лексикології. *Lezioni di lessicologia italiana-ucraina*", яка, на нашу думку, чіткіше вмотивовує структуру і зміст праці, зокрема логіку викладу й розставлені акценти.

Проте згадані зауваження й рекомендації є переважно дискусійними, тому не зменшують значущість рецензованої праці, яка певною мірою заповнює наявну бібліографічну лакуну в порівняльному вивченні італійської й української мов. Пропонований навчальний посібник може використовуватися у процесі професійного навчання студентів філологічних спеціальностей, що вивчають італійську й українську мови, порівняльне мовознавство, переклад і перекладознавство тощо.

Отже, рецензований навчальний посібник Сальваторе Дель Гаудіо "Італійсько-українська лексикологія: порівняльний аспект" [*Del Gaudio Salvatore "Lessicologia dell' italiano e dell' ucraino: aspetti comparativi"*] на часі й корисний для використання в навчальному процесі, зокрема у вивченні "Лексикології" італійської та української мов.

Надійшла до редакції 27.03.21

Irina Dudko, PhD in Philology, Professor
ORCID: 0000-0003-2644-4374
e-mail: irynadudko777@ukr.net
National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine

LANGUAGE IS THE MOST IMPORTANT NATIONAL IDENTIFIER

[*Del Gaudio Salvatore. Italian-Ukrainian lexicology: a comparative aspect. Del Gaudio Salvatore. Lessicologia dell' italiano e dell' ucraino: aspetti comparativi. Kyiv, 2020. 156 p.*]